

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czimzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Kiállítási levelek. — Az élősdiak által okozott betegségekről. R. J. — A tojások eltartása hideg által. Baranyay Ödön. — Könyvismertetés. gy. gy. — Egyveleg: Meghívó. Mezőgazd. állapot. Országos árpakiállítás. — Üzleti-heti szemle. — Piaci árak. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

XV.

Ezen szórványos adatokból, melyekhez hasonlókat egyéb-iránt bármely év aratási statisztikájában találhatunk, azt lehet kiolvasni, hogy terményeink hozama nem annyira a fekvés jóságával és a talaj-gazdasággal, mint inkább az időjárás szélségei mellett a művelés gondosságával áll arányban, miután nagyrészt éppen azon megyékben látjuk a legnagyobb arányokat, melyek általában mint fejlettebb gazdasági kultúrával bírók ismeretesek; különben pedig feltételezhető, hogy a hol az egyes termények aránylag kisebb mennyiségben termeltetnek, azt többnyire a jobb gazdák, mint uttörők, vagy esetleg többoldalu vetésforgás céljából eszközlik.

Hátra van még, hogy egyes kisebb mérvben termelt, de annál nagyobb fontossággal és hivatottsággal bíró kultúránévnyről szóljunk.

A hüvelyes vetemények, mint láttuk, még nagyon elvannak nálunk hanyagolva, holott különösen a dombos és hegyes vidékeken nagy jövőjük lehetne. Így például 1883-ban a borsó, leucse és bab Ungban átlag 33-25 hl. termést mutat hektáronként, Gömörben 20-98 hl., Kis-Küküllő, Komárom, Csik, Nógrád és Szebenmegyében 15-16 hektolitert. Ezen és a hasonló fekvésű megyék művelési ágakat nagy előnnyel folytathatnák nagyobb mérvben is.

A mi a lent és kenderrel illeti, a legnagyobb átlagokat látjuk és pedig a kenderrel 1883-ban:

	Mag hl.	Fonal q.
Alsó-Fehér	13-85	9-52
Fehér	13-67	10-50
Komárom	16-41	6-00
Sopron	17-25	13-80
Ung	15-04	7-33
1884-ben pedig:		
Brassó	13-91	6-95
Csanád	10-71	7-14
Fehér	10-42	10-50
Krassó	26-11	2-17
Liptó	17-70	4-14
Sopron	15-60	13-80
Szolnok-Doboka	19-02	1-23
Torontál	12-53	13-89
A kendernél 1883-ban:		
Baranya	16-35	10-20
Csik	17-42	4-15
Fogarás	10-42	10-42
Komárom	19-94	5-15
Szolnok-Doboka	16-40	7-03
Torontál	9-45	10-60
Ung	26-44	13-43
1884-ben pedig:		
Bács	14-38	9-28
Bihar	11-69	9-61
Brassó	13-89	8-68
Csanád	16-66	8-68
Csongrád	12-16	10-47
Esztergom	14-78	5-22
Hont	17-08	2-61
Hunyad	12-65	9-36
Krassó	15-66	12-73

	Mag hl.	Fonal q.
Liptó	19·97	4·63
Maros-Torda	16·03	7·60
Nógrád	15·72	17·38
Somogy	15·64	6·68
Sopron	17·20	15·15
Torontál	21·07	8·53
Zemplén	16·33	5·52

A **czukorrépa**-termelésnél a legmagasabb átlagokat Bács-Bodrog, Krassó-Szörény, Nógrád, Szabolcs és 1884-ben Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében is találjuk. A takarmányrépánál 1883-ban Békés, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Tolna, Torda-Aranyos, Bács, Fejér és Barsmegyében találjuk. 1884-ben pedig Csik, Tolna, Alsó-Fehér, Csanád, Nógrád, Fehér, Szepes, Zólyom és Hevesmegyében.

A takarmánynövények általában az északkeleti és keleti hegyes vidékeken diszlenek legbujábban, mi e vidékeknek nagy részben agyagos talajával és nagyobb nyirkosságával látszik összefüggni.

A szorosabb értelemben vett mezőgazdasági termények **külforgalmát** az 1883. évben a következő táblázat tünteti fel, mire nézve megjegyezzük, hogy az állatok és állati termények, a kertészet és szőlőszet, erdészet és malomipar terményeinek behozatalát és kivitelét az illető csoportoknál ismer-
teljük:

	Behozatal	Kivitel
Buza	7.812,668	54.577,540
Kétszeres	8,259	192,130
Rozs	170,210	11.762,802
Árpa	1.658,258	14.273,267
Maláta	15,739	1.166,832
Zab	331,127	6.468,047
Kukoricza	3.056,324	9.961,908
Pohánka	3,138	115,029
Köles	609,307	380,187
Hüvelyesek	229,857	3.911,834
Rizs	2.824,479	454,865
Burgonya	57,841	149,880
Széna és szalma	204,166	585,890
Nád	11,569	23,604
Repcze	40,349	5.431,829
Mák	87,040	6,139
Len és kendermag	23,981	563,244
Lóhere	593,355	1.160,737
Egyéb veteménymag	29,683	12,546
Növényrészek	590,443	1.208,655
Komló	384,982	115,126

A fentebbiekben előadván azon fontosabb statisztikai adatokat, melyekből hazánk mezőgazdaságának helyzetét megítélni és az I. csoportban kiállított tárgyakat méltányolni lehet, még csak néhány szóval kell megemlékeznünk a gazdaság fejlesztésére célzó állami és egyleti tevékenységről és a gazdasági szakoktatásról.

A magyar kormány fennállása óta feladatának ismerte a gazdaság különböző ágainak fejlesztését.

A kormánynak, nevezetesen pedig a földmívelési minis-
teriumnak a földmívelés emelésére célzó működése nemcsak a szakértelem emelésére szorított, hanem különemü telepek és intézetek fentartására és egyéb a gazdák támogatására szolgáló intézményekre is kiterjeszkedett, úgy, hogy a kormány több gazdasági irányban a gazdákat tényleg segítyezi és úgy-szólván mint nagybani közvetítő szerepel. Ezen a szokottnál messzebb menő tevékenység indokát találja abban, hogy a magyar gazdaközönség felette conservatív természetü lévén, újítá-sokkal csak akkor barátkozik meg, ha azok tényleges előnyt megismeri; további fontos indok az, hogy az ország ipari tevé-
kenysége és termelése még igen csekély lévén aránylag a gaz-
dasági termeléshez, mely mai napig ugyszólván egyedüli fen-
tartója az államnak, a kormánynak kötelessége volt, hogy ép-
pen a gazdaság fejlesztésére lehető nagy actiót fejtsen ki.

El nem titkolható, miszerint Magyarország és alkotmá-
nyos kormánya önállóságának elnyerése után a politikai küz-
delmek által igénybe vétetvén, csak mintegy 6 év óta fejt ki
nagyobb tevékenységet a gazdaság emelésére.

(Vége köv.)

Az élősdiek által okozott betegségekről.

Sok ellensége van a növénynek is, éppen úgy mint az állatnak. A sok rovar, féreg, hernyó, egér, verében stb. kívül oly betegség is gyakran meglepi a növényeket, mely mintegy magától támad, egyszerre s rohamosan lép fel s igen sokszor az egész termés áldozatul esik.

A legveszedelmesebb betegségek: az üszög, rothadás, rozsdá. Kevesebb kárt okoznak már a korom- és lisztpenész gombák.

Mindeme betegségeket szabad szemmel nem látható g o m b á k idézik elő, melyek igazán „gomba módra“ szaporodnak s keletkezésük létokát a növények nem természetszerű fejlődésében, az egészségtelen talaj, időjárás és hanyag kulturában kell keresnünk. Francia, német tudósok, kik e betegségeket szor-galmas buvárlatuk tárgyává tették: hosszas kutatás után ki-mutatták: hogy azok gombák és úgy tevéyszkednek, fejlődnek és szaporodnak a növény szervezetén, mint akár a tetvek az állatokon. Vagyis magok is élő lények s tovább szaporodni ké-pesek, ha t. i. alkalmas növényi szövetbe (testbe) kerültek s érési fokra jutottak.

Ott, a hol a gomba kiüti magát, a megtámadott rész meg-puffad s elfeketedik pl. az üszögnél; vagy megvörösödik, mint a rozsdánál, vagy apró fekete bibircsok alakjában jelentkezik, pl. a mályva rozsdánál, vagy sárgás fehér penészt mutat pl. a pityóka (burgonya) rothadásánál. Szóval a gomba fejlődésével lépést tart a betegség előhaladása s a megtámadott növényi rész (termés) elpusztulása.

Mindenik betegség ellen védekezhünk, vagy ellenszerrel, vagy óvintézkedésekkel.

Vegyük pl. az üszögöt, ennek két neme van. Veszé-

delmesebb a kö-, zsiros vagy bűdös üszög. A szállongó vagy porüszög aránylag kevesebb kárt okoz. Mindeme üszögbetegségnek biztos ellenszere a kékkő vagy rézgálicz.

Minden kalászos magot elvetés előtt be kell páczolni, eddig főképp a buzánál foganatosítottuk a páczolást; ott azonban, hol az üszög az árpában is rendszeren fellép s nagyobb hárokat okoz, nincs más hátra, mint az árpa vetőmagot is páczolni (csávázni, oltani).

Az oltási eljárás vidékenként már eléggé ismeretes, csak nem követik általánosságban; sok gazda azonban még nem is hisz neki.

Vannak, kik a meszet s kősót használják inkább páczolásra. Ez eljárás is jó, de a másik még jobb. A gáliczkőből számítunk egy hektoliterre 20 dekát, a hány hektoliter gabonát akarunk elvetni, annyi 20 deka kékkőre lesz tehát szükségünk.

A kékkő ára alacsony, kilója 40 - 50 krajczárba jó.

Ennyit tehát a betegség leküzdésére, illetőleg elkerülésére áldozhat minden gazda!

Sokan abba a hibába esnek, hogy a páczban nem hagyják ázni a magot, nem keverik jól fel s ilyenkor előfordul, hogy a csávázás daczára mutatkozt üszög vetésőkben.

Szabály szerint fél napig kell a magnak a páczban heverni. (12 óra hosszáig).

Tulságos (a mondottnál) erősebbre pedig azért ne készítsük a páczot, mert az igen erős pácz megöli a mag csiráját. A tiszta vízben való megmosása a magnak még nem óv meg bennünket az üszögtől.

Ott, hol az üszög uralkodik, nem ajánlatos már ez okból sem kalászos kalászos után termelni; kivált pedig egyfajta növényt egymásután vetni.

Ha az üszög nagymérvben lép fel, a következő pontok tartandók szem előtt:

1. Czélszerű a tarlót felperzselni.
2. Cséplés után a szalmát szintén felégetni, nehogy az alommal a trágyadombra s onnét ismét a szántóföldre kerüljenek az üszögomba csirmagvai.
3. Nedves időjárás alkalmával a vetéssel várni kell.
4. Elegendő mélyen vessük a magot, mivel a sekélyen takart magból kelő növények inkább ki vannak téve a megüszögösödésnek. Ugyanis kísérletek szerint az üszög — a még fiatal vetésnek alsó részén — ott, a hol a gyökér átmegy a szárba, furódik be a sejtiszövetbe (testébe).

A rozsdá ellen már kevesebbet tehetünk; legjobb, ha a magot változtatjuk, idegen helyről hozzuk, pl. becseréljük valamelyik szomszédéval, ha annak nem volt rozsdás a kalászos terménye, vagy más határból, s egyuttal, ha okszerű vetésváltást rendezünk be, azaz, kalászos növényeket egymásután ne termeljünk, inkább kapásokat, nehogy a rozsdagomba csirmagvai (sporái) igen elszaporodjanak. Tanácsos továbbá, a rozsdás szalmát szintén felégetni, szükség esetén a tarlót is, és ujabban igen ajánlják a földre meszet hordani; mi által előmozdítjuk a plántának erősebb növekedését s így egyuttal ellentállóbbá tesszük azt a rozsdá ellen.

A mész legyen égetett mész s mint már egyebütt mond-

va volt, minden évben semmiesetre sem alkalmazandó, mivel igen hajtja a föld erejét. Legjobb porrá törve, nedves porhanyó földdel keverve kihordani s szétlapátolni, azután legott alászántani. Így maradjon, éredjen a föld pár hónapig.

Silány mag, erőlen talaj, rozsz kultúra (mivelés), nedves föld, hirtelen változó időjárás, sok esőzés: mind rozsdát nevel. Arra törekedjünk tehát, hogy vetésünk erőteljes legyen mindenek felett: mert ekkor nehezebben bír vele a rozsdá, kevesebb kárt tesz benne. Bebizonyodott dolog, hogy minél keményebb a gabona szára; annál kevésbé lepi meg a rozsdá. Ha már egyszer kiütött a baj — nincs mit tennünk ellenében!

Ha tulbuja a vetésünk, idejében le kell legeltetni, mivel a gabonának buja fejlődése is elősegíti a rozsdagombák elszaporodását. Az ilyen vetésnél ugyanis az egyik hajtás beárnyékolja a másikat, a szár gyenge marad s a levegő sem járhatja jól a megbokrosodott növény oldalhajtásait, a föld alatta nedvesen marad s a nedves kipárolgás is stb. elősegíti a rozsdagomba tenyészesét.

A harmadik betegség, a melyről szólani kívánok itt: a burgonya (pityóka) rothadás, mely burgonyavész alatt is ismeretes. Száraz talajban (kavics, homoktalaj) nem igen üti fel magát, ha csak a mag-gumók már betegek nem voltak, mit könnyű arról megismerni, hogy átmeteszve a gumót, az belől feketés csíkokat mutat s később megrothad, szerfelett bűzös szagot árasztva el. A beteg gumó tehát mindig átviszi e betegséget az új szaporulatra is, azért az e fajta gumókat szaporításra — kerüljük.

Ezenkívül nedves, agyagos föld s sok trágya is kedveznek e bajnak, melyből néhány rothadó gumó képes egész rakást elrontani, mert a rothadás átlántalódik — hogy ugy mondjam — a többire is, kivált, ha a burgonya (pityóka) kiszedetvén — rakáson fekszik.

E betegséget is gomba idézi elő. Tőle szabadulhatunk, ha:

a) a pityókát (burgonyát) csak a neki megfelelő szárazabb, melegebb természetű talajon termeljük;

b) ha csupán egészséges gumókat használunk vetésre;

c) ha a trágyát közvetlen a pityóka alá — mellőzzük.

A többi fehér s fekete folt betegség kevésbé veszélyes s inkább szabadulhatunk tőle. Még kettőt említek fel: egyik a repce, másik a komló fekete penész gombabetegsége.

Ha a repce termésén észre vesszük a fekete foltokat, süssünk mielőbb letakarítani a repcét (ugyanazt mondhatjuk a rozsdá által erősen meglepett gabonafélékről is), mert ez esetben kisebbítjük a kárt. Ha pedig a komló levelein lép fel a penészgomba, szedjük össze lehetőleg a megtámadott leveleket s égessük el. Ezt lehet cselekedni, minden erősen meglepett penészfoltos, rozsdás növényen: ha a betegség még nem harapodzott el, vagyis nagyobb kiterjedésben fel nem lépett — bármiféle miveleti növénynél. (Festő mályva, csülleng, czikoria stb. rozsdá s penész-betegségeinél).

Az anyarozs is gomba-betegség, ez ellen is csak úgy védekezhetünk, ha azokat összeszedjük, a termésből eltávolítjuk s egyuttal minél kevesebb marad belőle a jövő esztendőre — magnak.

Az anyarozs és minden más gomba is (üzög, rozsdá, penészgomba stb.) ártalmas az emberi s állati szervezetre, ha a gyomorba jut. Ez okból is tehát rajta legyünk gazdatársak! hogy a létőlő gombák kedvező tanyát vetéseinken ne találjanak soha, terméseinket meg ne dézsmálják, a szomszéd földjére a bajt be ne hurcolják, (mert hiszen a szél igen könnyen elviszi a gomba érett csirmagvait s a vedves meleg idő meg életre kelti); hanem, miként az arankát (kosz) tűzzel, a gyomokat vassal, azonképpen ezeket is kékkövel (kénporral, bűdöskő virág*) pusztítsuk, míg hatalmat nem vesznek rajtunk.

R. J.

A tojások eltartása hideg által.

Sokféle mód ismeretes már miképen lehet a tojásokat télen át eltartani.

Most egy újabb módot ismertetünk: a tojások eltartását hideg által.

Ha a tojásokat hosszabb időre eltetni kívánjuk, azok gyűjtését már a legjobb nyári hónapokban kezdhetjük meg és még télen is folytathatjuk egy ideig.

Mint hogy maga a hideg igen jó eszköz a tojások eltartására, ennek felhasználása annyiban megkönnyítették, a mennyiben a tojások eltartási idejének nagy része éppen a télre esik.

De magára a tél hidegére bízni a tojások eltartását, éppen célszerű nem volna, mert ez igen változó s ennek következtében a tojásokra káros.

Folytonosan egyenlő, mintegy 0 fokú hideg igen kedvező hatással van a tojás fenntartására, de semmit sem kell annyira kerülni, mint éppen a tojások megfagyását. És éppen ebben rejlik a nehézség, hogy a hideget a tojások fenntartására előnnyel felhasználhassuk, mert könnyen megtörténik, hogy a jégnek ily célra való felhasználásánál a hőmérsék nagyon alászáll, minek következtében a tojás megfagy.

A megfagyás által azonban nemcsak a tojás állomány változik meg teljesen, hanem az újra kiengedett tojás igen könnyen rothadásba megy és a rothadástól a tojás újból való megfagyasztás nélkül alig óvható meg: fagypon alatti hideg tehát okvetlenül kerülendő, de viszont 3 fok fagypon feletti meleg is káros hosszabb időn át, miért is folytonosan a hőmérséklet fagyponon kell tartani s ezen hőfokot jég felhasználása mellett nem is oly igen nehéz elérni, a nélkül, hogy erre eltartási mód sokba kerülne.

Kiseb tojás mennyiséget igen jól elhelyezhetünk jégsekereyekben, a hol az osszu ideig minden változás nélkül eltartható. Az ilyen tojások mind színre, mind izre a friss tojásokkal egyenlők. És éppen ez a nagy előnye van az ily módoni eltartásnak, hogy a tojások semmi változást nem szenvednek.

Az elszállításra szánt tojásokat jégsekereyben fagyponig lehűtjük, azután gyorsan becsomagoljuk és elszállítjuk;

*) A kénvirág hasznosnak bizonyult minden penész-betegség ellen (liszt és kormos harmat). Ebből kell harmatos reggelen a megtámadott levelekre szórni. Ez eljárás divik pl. külföldön a szőlő betegségénél.

megérkezésük után azonban a tojások azonnal ismét 0 fok hidegen helyezendők el mindaddig, míg felhasználtnak.

Ha elszállításra egészen friss, vagyis 1—2 napos tojást használunk, ezek elszállítás előtt fagyponig történt lehűtés után melegen is meglehetnek egy 8—14 napos utat, a nélkül, hogy bármily tekintetben is ezen ut káros befolyással volna rájuk, de megérkezésük után nem szabad meglepedkezni arról, hogy rögtön ismét fagyponig lehűtessenek.

Ily módon nagyobb mennyiségű tojások is eltartathatók, még pedig minden változás nélkül, ha a hidegtartás rövid időn át megszakítást is szenved.

Az elromlás meleg időben is, csak 3—4 hetes tojásoknál következik be, a minek kiváltképen az az oka, hogy ezen ideig az ébrény él és ezen idő alatt a rothadó felbomlásnak elmentáll.

Ha egy friss tojást 40 fokig hevítünk, hogy az ébrény elhaljon, az ily tojás sokkal hamarabb fog elromlani, mint egy ugyanily koru, de ily fokú hőségnek ki nem tett tojás. Ennek oka abban rejlik, hogy az utóbbi tojásban az ébrény 3—4 héttel tovább élt s állott ellent a rothadásnak, mint az előbbi tojás ébrénye. Egyszersmind ebből magyarázható meg, hogy az ébrény behatása a friss tojásra nem káros, míg egy több hetesre mindenkor kártékony; — mert ugyanis a friss tojásban az ébrény nem a vegy bomlást idézi elő, mint a régeb, hanem ellenkezőleg az ébrénynek élesztő belégzésére szolgál.

Az ébrény halálával a külbehatás más következményekkel jár. Ugyanis egy több hetes, avagy nagy meleg, nagy hideg, vagy rázás által megölt ébrénnyel bíró tojás sokkal hamarabb bir hajlandósággal az elromlásra, mint egy oly tojás, melyben az ébrény hosszabb ideig életben volt.

Mindezekből az következik, hogy a tojásoknak hosszabb időre való eltevésére oly tojásokat válasszunk, melyekben az ébrény még él, vagyis 1—14 napos tojásokat.

Mint minden szakember bizonyíthatja, éppen ezen körülményre kell főszlyt fektetni, mert csakis ezen körülmények figyelmen kívül hagyása okozza azt, hogy az eltartott tojások a frisseket nem pótolhatják.

Ha tehát oly tojásokat, melyekben az ébrény már kihalt, de mely tojások különben még jók, eltartani akarunk, ezeket legcélszerűbb a fentemlített módon hidegen tartani: a hideg ugyanis egyenlő módon a legbelsejéig lehűti a tojást.

Ezen eljárás talán nagyban élvezet is kifizetheti magát s nagyon örülnénk, ha olvasóink közül valaki a kísérlettevéstől vissza nem riadna, azután az eredményt velünk közölni sziveskednék, hogy mások javára is a tapasztaltak közlésére alkalmunk nyíljék.

(Gallus.)

Baranyay Ödön.

KÖNYVISMERTETÉS.

Kalauz a méhtenyésztés ok szerű gyakorlatában, szerkesztette és kiadja Dömötör László, a magyar országos méhészeti egyesület alelnöke, méhészeti vándortanító. Második javított és bővített kiadás, ára 60 kr.; megrendelhető

a szerzőnél Budapesten, VII. kerület, Gizella-utca 2632. szám alatt. Nyomatott az Atheneum részv. társulat könyvnyomdájában, 1885.

Az ötven levélre terjedő mű tartalma III—VII. lapokon „előszó”; ezt követi egy lap „utasítás” arra nézve, hogy miként lehet valaki tagja az országos méh. egyesületnek; kitől kaphatni méhészeti utasításokat; mikor van nyitva az orsz. méh. egyesület méhészeti telepe; hol rendelhetők meg méh. eszközök és mi azok ára, s hogy Dömötör László ur a Dunán tuli kerületben méheseket rendez be, s rajokat ad el 5 frtjával; s „ajánlat” néhány irodalmi munkára nézve. S aztán rövidke „Bevezetés” a mű tartalmát illetőleg.

Tovább az „első részben” 2—12 lapon a méhészet elmélete vagyis a méhek természetrajza foglaltatik; a „második” rész a 85. lapig a méhészet gyakorlatát tárgyalja, szólván szerző annak „első fejezetében” a méhészeti eszközökről, „második fejezetében” a méhtörzsek kezeléséről, s a „3-ik ban” a méhek körüli egyéb teendőkről, majd a méhtermékek kezelése és azok értékesítését illetőleg; s végül, havi emlékeztetőt csatol.

Nem bocsátkozunk a „szerkesztett” munka részletes fejtegetésébe, bírálgatásába, hogy hosszadalmas belelegeződésünk miatt unalmassá ne váljunk, mindazonáltal nem tehetjük, hogy egy s más sarkalatosabb vétségekre megjegyzéseinket ide ne iktassuk.

Mindenekelőtt előre bocsátjuk, hogy Dömötör méhészeti tanár urnak a méh. irodalom terén kifejtett lelkes buzgalmát csaknem páratlannak mondható törekvését éppen mi tudjuk igazi mérvben méltányolni, s ezért mint magyar méhésznek teljes elismeréssel, sőt őszinte tisztelettel adózni!

Két évi naptára, amerikai rendszerű (?) munkácskaja, teméntelen sokaságu hírlapi cikkje, vándortanítói működése alkalmából nyomda alá rendezett s világgá bocsátott műve stb. stb. mind olyan ténykedések, melyekkel magának hirt, nevet szerzett, és a melyekkel sok szundikalót fölébresztett, fölébredtet gondolkozóba hozott s sok gondolkozót tetre serkentett.

Valóban elmondhatjuk, hogy ő szívvél-lélekkel a magyar méhészet apostola.

Csak hogy éppen ezen lelkes buzgalma és irodalmi tevékenységénél fogva esik nem egyszer azon hibákba, miszerint a valót a valótlannal, az igazit a régi babonáskodással hajlandó összetéveszteni. S hogy — különösen — a maga eszméjét, produktumát mindig a másoké fölé igyekszik erőszakolni.

Vegyük csak e munkácskát s tekintsük részrehajlatlanul ennek közkézre bocsátási célját, nem-e egészen egyoldalú, nem-e egészen privát célókból szóratott szét hazánk méhészei közt!?

„Utasításában” csupán az országos egyesületet ismerteti; méhészeti eszközök beszerzése, s másnemű ügyek intézése tekintetéből csak ezt hozza javaslatba; csak ő rendez be méheseket, többi collegáját nem is említi, s csak tőle vásárolhatni rajokat stb. stb. S az irodalmi munkák közül plane elhallgat sok olyat, a mely versenyképesebb övéinél, s mindenestre nagy vétség volt kifeledni azt a „Kátét”, melyet a de-

rék Kühne teremtett, s közel két évi igazítgatás, javítgatás után maga az orsz. egyesület adott ki.

De hát a Grandék egylete (Délmagyarországi), a Békésmegyei stb. stb. s még az „erdélyrészi” is mit vétettek, hogy ezekről „hallgat az irás?”

Mi úgy hisszük, hogy az efféle egyoldalúságokkal czélt érni teljességgel nem fogunk, s meggyőződésünk az, hogy a midőn a „Kátét” — oly hosszas vajadások után — világgá bocsáthatták, az a czél lebegett az illetők lelki szemei előtt, hogy abból személyválogatás nélkül meríthesse kiki a maga méhészeti szükségleteit. S ha a bírálók minden skrupulózitása daczára is ütné ki magát itt-ott hiány, vagy plane tévedés, azt az illetékes bizottság — más szakteintéyek közreműködésével — egy újabb kiadás alkalmával kiegészíteni, s illetve helyreigazítani iparkodjék; a mire annak idején bizonynyal gondja is leend.

Azonban nehogy félre értessünk! Nem azt mondjuk, hogy egyesek ne „szerkesszenek”, vagy ha úgy tetszik, ne irjanak önálló munkákat, hanem csak azt, hogy az egyoldalúságtól a lehetőségig őrizzék meg igyekezzenek.

S önálló munkákban (ilyeneknek tartjuk a méh. naptárakat is), vita alá jöhető dolgokat mellőzzünk; mert ezek, még mint hírlapi cikkek is véghetetlenül zavarják a kevésbé jártasok méhészeti ismeretét.

Különben ennek is vége lesz talán már, miután az összes méh. vándortanári karnak Grand méhészteljesítőnkben van egy országosan elismert feje, ki időről-időre konferenciázik itt-ott működő collegáival, s ez uton kívánt kerékvágásba tereltetik eddig ide-oda bukdácsolt méhészeti ügyünk.

Ismételten kénytelenek vagyunk özzéssel vádolni e művet — hogy ne mondjuk — szerkesztőjét, mert a hol a méhla-kokat hozza ajánlatba, azt mondja a Bodor-féléről, hogy éppen olcsósága szorítja háttérbe, s e szerint elidegeníteni igyekszik attól a vásárlókat. Erről azonban főlöszlegesen is szólnunk, mert már csupán Kolozsvárról 2—3000 forog közkezen s így ismeretes. Csak annyit jegyzünk meg, hogy e mű kiadó-szerkesztője által javított (?) Bodor-féle műlak semmi tekintetben sem más és különb, mint amaz, s javítás rajta Dömötör ur szerint csupán az, hogy röplyukja felől is ajtót alkalmaztatott; mely által éppen két torinttal drágította az eredetit, s igazi tapasztalatunk szerint nem hogy javított volna ez által azon, sőt ellenkezőleg, mert hisz egy 3C keretes telített méhla-kot nem oly könnyű dolog ám, szükséges vizsgálódások alkalmával elő-hát-ra forgatni, mint azt így az íróasztal mellett képzeljük, s mint képzelgést papírra is tesszük. A tapasztalat különben 2 frtért másokat is megtanít.

Hogy műmehlakjaink egyik-másikféleje közt — áraikon kívül — van-e tulajdonképp számbavehetőbb különbség, affelől az győződhetik meg valójában, a ki az országos kiállítás méhla-kok halmazát megtekintí. A ki pedig ezt nem tehetné, értésére hozzuk, hogy az „erdélyrészi oksz. méhészteljesítő” központján (Kolozsvárt) készített Bodor-féle és más méhla-kok — kivéve a Göndöcs lapozót — teljesen azonos a Délmagyarországi méh. egylet műmehlakjaival, úgy az egyesek, mint kettő-

sők és hármások, állók és fekvők, két-háromsor keretesek; s annyifelé készítik már hazánkban a kir. fegyintézetekben, s nem egy helyen, s ezek közt Pálfi Lajos derék ügypártunk közbenjárása folytán (az udvarhelymegyei méh. kör ig. alelnöke) legújabbán Székely-Udvarhelyt szintén 1 frt 50 kr-ért oly pontossággal és minden tekintetben kifogástalan minőségben, hogy éppen semmi kívánni valót nem hagy fönn; tehát ezt sem kell vala mellőzni a könyv utasításai folyamán.

S hogy annyiféle méhla-
kot sorol föl, s hoz egy félig-meddig ajánlatba, ezt éppen nem tarthatjuk helyesnek, mivel manapság legió azok száma, s különösen a kezdő méhész helyzetét zavarjuk az efféle eljárással.

Azokról a fölül, s nem tudom hányfelől nyitható méhla-
kokról kívánatos lenne már többé nem is szólni, legyenek azok amerikai vagy bárhova való szerkezetűek.

Végmegállapodást azonban e tekintetben is mi egyenesen az ezen hóban Budapesten tartandó méh. kongressustól váránk.

De nem nyújtjuk tovább, már így is talán igen kinyult ismertetésünket, s illetve véleményezésünket a „Kalausz“-ról, csupán azt jegyezzük még meg, hogy a méhtörzsek népének tavasszal történő felszaporítását, alias kiegyenlítését is kissé különösnek tartjuk, s a nép közt csak úgy oda dobva pl. egy-egy vándortanári előadás alkalmával, vagy így holt betűkben, éppen eltévesztett eljárásnak nyilvánítjuk.

A parasztkasokból való mézszüretelés (37. lap) sem correct, mert nincs megmondva, hogy az idén csak az egyik, s jövő évben a másik oldalából metszi ki a mézes lépeket. Az (53. lapon) kivágott herelépek helyett beillesztett munkáméh lépek oda ragasztását is czélszerűbb módon kellene talán tenni?! — mert más baj történhetik.

A poczkot pedig most (52. lap) egy, s majd (53. l.) más, de oly ellenkező módon alkalmazza a parasztkasok alá, hogy éppen mint midőn családokat szállítat szekerén, s ma úgy állítja, hogy lép éllel előre, s holnap éppen ellenkezőleg, hogy t. i. azok éllel a szekér oldalai felé álljanak.

Több ily dolog van ekként adva e munkácskában.

Az átmenetieknél szintén oly különös manipulációt tüntet föl e füzet avval a ládikó meg kúpos azaz már most kúppalán parasztkas cserélgetésével (63. l.), hogy ezt még ha megértjük sem tudjuk helyesnek ismerni el. — A 69. l. kifogja a családból az anyát, s ha öreg vagy megöli, vagy tartalék anyául megtartja. De hát ugyan mit akar vele, hova teszi, ha már elpusztítani való?! csak nem nyomorit meg vele más családot?!

De már elég! S ez elég után, őszinte jó indulattal ajánljuk Dömötör „szerkesztő-kiadó“ ügyvezető tanár urnak, hogy ha 3-dik kiadást ér Isten segedelméből e „Kalausz“, sziveskedjék kissé még jobban kijavítani, s sült kappant, s több efféléket méh táplálékul többé még csak tréfásan sem említeni, s valahogyan egyáltalában oda vinni a dolgot, hogy a méhek természetes táplálékán kívül ne legyünk kénytelenek egyebet ajánlgatni továbbra is.

Végső kérésünk pedig az, hogy szerző mint egyszemélyben méh. vándortanár s orsz. méh. egyesületi tisztviselő, ke-

gyeskedjék oda hatni, hogy azt az egyedüli méhészeti bibliát a „Kühne Kátéját“, alakítsák teljesen elfogadható valódi méhészeti bibliává, mert különben botorkodni fogunk, a jó ég tudja még meddig a gomba módra szaporodó „privát vállalatok“ utasításai alapján.

gy. gy.

EGYVELEG.

— Meghívó. Az erd. oksz. méhész-egylet igazgató választmánya f. hó 20 án csütörtökön d. u. 5 órakor belközép-
utca 11. számú szokott helyiségében (Mikó-ház) rendkívüli ülést tart, mely ülésre való megjelenésre a választmány illetékes tagjait tiszteletteljesen kérem. Kolozsvártt, 1885. augusztus 18-án. Szentgyörgyi Lajos, e. titkár.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmívelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint a cséplési munkálatok, a felvidék és az erdélyi részek kivételével, az egész országban folyamatban vannak, sőt részben be is fejeztettek. Minthogy mult heti jelentésünkben már azon körülményt felemlítettük, hogy az ideai termés eredményének kitüntetése iránt a munkálatok az országos statistikai hivatalban folyamatban vannak s legközelebb közöltetni fognak, az adatok feldolgozásának eredményét bevérandónak tartjuk.

A kapásnövények az utóbbi szárazság miatt szenvednek s fejlődésükben hátramaradnak, különösen a burgonya silyli az eső hiányát. Főleg a felvidéken panaszkodnak, hogy a gumóképződés selejtes.

A sarju kaszálása helyenkint folyamatban van, annak eredménye felől táplált remények nagyobb részt meghiusultak.

A szőlők állása még mindig igen kedvezőnek mondható, sok és teljes fürtök mutatkoznak.

Gyümölcsből, a szilva kivételével bő termés ígérkezik.

A gazdasági munkálatok közül jelenleg a keverő szántással vannak a gazdák elfoglalva.

Megemlítendő, hogy az utóbbi napokban, különösen a Dunán túl nagy viharok dühöngtek, melyek meglehetősen károkat okoztak; azonfelül Pancsováról érkezett jelentés, mely szerint Pancsován és vidékén nagy vihar volt, mely a feunálló veteményekben és gyümölcsben tetemes kárt okozott.

A háziállatok egészsége a lefolyt héten általában véve kedvező volt.

* * *

— Az országos árpakiállítás. A kiállítási országos bizottság elhatározta, hogy időleges árpakiállítást fog rendezni, mely elseje lesz az országos gazdasági egyesület által ezután minden évben rendezendő árpa- és komlókiállításnak. Az országos bizottság a jelen évi kiállításra nézve a következő részletes programot teszi közzé: A kiállítás célja megismertetni az ország különböző vidékein termelt árpának minőségét, tekintettel az ipari felhasználás követelményeire, feltüntetni a nemesítő vetőmagvak hatását, valamint a mívelési mód és az elővetemény befolyását. A kiállításon részt vehet minden magyarországi termelő, de csak 1885. évben termelt

árpával. A kiállításra legkésőbb szeptember 20-ig 4.75 kg. árpamag küldendő be; a küldeményhez okvetetlenül melléklendők a következő kimutatások: 1. Megye, község, a hol az árpa termett. 2. A talaj természeti minősége (homok, més, márga, agyag, televény stb.) 3. A talaj felszín alakzata (sik, dombos, hegyes). 4. A talaj termőereje (gazdag, szegény, öserőben vagy jó trágyaerőben levő stb.). 5. A vetés forgó, illetve az elővetemény. 6. Friss trágyában volt-e vetve vagy mikor és mily trágyát kapott a talaj? 7. Kapáltatott-e az árpa vagy nem? 8. Hereféléknek szolgált-e védnövényül vagy egész tisztán volt-e vetve? 9. A mag fajtája: őszi, tavaszi, hazai, chevalier, probstei stb. 10. Ha a mag nemesített volt, honnan szereztetett be és mely évben? 11. Mennyi vettettet el belőle katasztrális holdankint? 12. Hány kilogramm termett belőle egy katasztrális holdban? 13. A cséplőgépen volt-e kalászvágó? 14. A bemutatott termény hányszor rostáltatott, kereskedelmi áru-e, vagy osztályozva van vetési célra? Ha osztályozva van, hányad részét teszi a birtok által termelt kereskedelmi árunak, vagyis mily arányban állanak egymással az értékes és kevésbé értékes részek? 15. Mennyi a birtok évi termelése, van-e még eladásra fentartva és mennyi? Ezen adatoknak kényelmes bejegyzése végett a jelentkezők rovatozott bejelentési lapot kapnak. A rovatok lelkiismeretes kitöltése szigorúan megköveteltetik s nélkülök a beküldött tárgy nem fog a kiállításra bocsáttatni. — A bíráló bizottságot a kiállítás fölött képezni fogják: az országos gazdasági egyesület kiküldöttei, sörgyáros, szeszgyáros és sertéshizlaló szakértők stb. A bizottság első feladata lesz a beküldött anyagot következőképen osztályozni: 1. Sör árpa. 2. Szeszfőzdei árpa. 3. Takarmányárpa. Az osztályozás alapjául a hektoliterenkinti súly fog szolgálni, miért is minden kiállított árpa fajsúlya külön meg fog állapittatni. A bíráló bizottság az árpa következő tulajdonságait fogja megvizsgálni: Szín, szag, alakulat, törési felület, idegen magvak súlyaránya. A díjazást minden egyes csoportban külön fogják eszközölni. A kiállításról szakszerű jelentés fog kidolgoztatni.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár aug. 13-án. Összes felhajtás 3525 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 39 db. bika, 1580 db ökör, 800 db vágó tehén, 212 db. fejős tehén, 195 db. bival, 497 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 90—180 frt, ökör páronként 170—400 frt, vágó tehén páronként 130—250 frt, fejős tehén darabonként 90—180 frt, bival páronként 110—240 frt, borju darabonként 8—24 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 10—19 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 50—56 frt, tehénhús 47—50 frt, borjuhús 60—65 frt, bivalhús 44—48 frt.

Pozsonyi marhavásár aug. 17-én. Összes felhajtás 1402 darab, és pedig 1256 darab magyar, — darab lengyel és 146 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 58—63 frt, lengyel — — frt, német 60—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Bécsi marhavásár aug. 17-én. Összes felhajtás 2424 drb és pedig 857 drb. magyar, 1136 drb. lengyel és 431 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 56—63 frt, lengyel 55—62 frt, német 56—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Kőbányai sertésvásár aug. 14-én. (Az első magyar sertéshizlaló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Az e heli üzlet szilárd hangulattal folyt le és az árak emelkedő irányt követnek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 kgr. nehéz 41—42 krral, 180—240 kgr. nehezek 42—45 kr. Öreg 300 kgr. túli nehéz 38—39 kr, vidéki sertés 39—43 kr, könnyü — kr. Transitóban: szerbiai 40—42 kr., románia 39—41 kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonkint. Összes felhajtás: 8914 darab, összes elhajtás 7695 drb.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

(33—52.) (3.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbitás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSCH FERENC
első magyar gép-
és tüzelőszerek, gyár,
harang- és érczöntöde
ERDÉLYORSZÁGI FŐKÖZLEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monosorutca 12. szám.

Szerelő-műhely vizvezetékék kftak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (33—52.)

Grossmann és Rauschenbach

Gazdák számára

ajánljuk új szerkezetű

3 lóerejű szegesrendszerű

gőzcséplőkészleteinket CA

melyek a beszerzésnél olcsók, könnyen szállíthatók, kiválóan takarékosak munka közben épp úgy a tüzelő anyag fogyasztásra, mint a szükségelt munkások számára nézve, és rendkívüli erős szerkezet és tartósság által kitűnnek, 10 óra alatt 3000—5000 kéve tökéletesen tisztán kicsépelelték, tisztítatik és vásárcsészen osztályoztatik.

A gépek leírása:

3 lóerejű gőzmozdony, legújabb szerkezet, frt kr.
nagyított fűtőszekrényvel, kovácsolt vas-
előállvánnyal s kovácsolt vaskerekkel,
fa- vagy széntüzelésre, összes csavarkul-
csokkal, fűtő számszámmal, teljesen felsze-
relve 1750 —

Szeges rendszerű gőzcséplőgép CA, 860
mm. (33") széles nyitott dobbal, 1230 mm.
(47") széles állvánnyal, kettős tisztító szer-
kezettel, üszögválasztó s árpatoklyászolóval,
valamint osztályozó készülékkel, 5 zsákoló
kifolyással, dörzsfékekkel, összes szijakkal,
csavarkulcsokkal, létrával, olajkannával,
tartalékfogakkal, vízmentes takaróval, ková-
csolt vaskerekkel, teljesen felszerelve . 1450 —
Az egész készlet együtt 3200 —

Első Magyar Gazdasági Gépgyára Budapesten.

Képviselet: **Taufer Ferencz** utódánál Kolozsvárt, hol minden gazdasági gépre vonatkozó felvilágosítás készséggel adatik!

(14.)

(6—6)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozsa	árpa	zab	török- buza	100 kilo		1 köb- meter tüzifa	1 kilo marha- hús
helye	napja								széna	szal- ma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	augustus	8 metermázsa	820	—	710	800	675	640	—	—	—	—
Budapest	augustus	13 " "	770	—	620	650	615	540	—	—	—	—
Balázsfalva	augustus	6 hektoliter	425	350	325	—	250	350	300	—	280	40
Brassó	augustus	14 " "	620	340	320	270	150	340	460	270	240	40
Deés	augustus	11 " "	720	620	580	—	320	580	680	280	320	20
Gyula-Fehérvár	augustus	15 " "	580	500	430	—	225	460	480	180	260	46
Kézdi-Vásárhely	augustus	6 " "	610	500	400	360	220	440	350	110	300	32
Kolozsvár	augustus	13 metermázsa	720	—	540	—	520	560	440	150	300	44
Maros-Vásárhely	augustus	13 metermázsa	610	—	400	320	200	460	330	100	280	32
Nagy-Szeben	augustus	14 hektoliter	520	400	350	350	200	430	180	120	325	40—46
Nagy-Várad	augustus	11 " "	481	407	363	271	195	430	450	160	350	48
Sepsi-Szent-György	augustus	17 " "	600	550	400	250	120	340	300	120	170	36
Szász-Régen	augustus	13 " "	590	420	420	—	300	465	580	320	240	36
Torda	augustus	15 " "	500	400	375	275	225	375	300	20	250	40